

Elk jaar weer slachtoffers

Tekst: Norbert van der Werff | Foto's: Flickr

De brand bij vleeswarenfabrikant Henri van de Bilt in Weurt in 2010.

Over de afgelopen 3,5 jaar kwamen zo'n veertig min of meer ernstige bedrijfsongevallen in de voedingsmiddelenindustrie in de publiciteit. Vaak gebeuren de ongevallen tijdens bouw- of sloopwerkzaamheden. Ook komen er nog wel eens giftige stoffen vrij en zijn er regelmatig branden.

Elk jaar komen er in de voedingsmiddelenindustrie enkele mensen om het leven tijdens bedrijfsongevallen en zijn er diverse gewonden. Het afgelopen jaar waren er drie dodelijke slachtoffers, in 2010 twee en in 2009 één. Het meest recente ongeval met dodelijke afloop was in november 2011 bij Aviko in Steenderen. Daar raakte een 44-jarige man bekneeld toen tijdens schoonmaakwerkzaamheden aan een bakoven de kap van de oven naar beneden kwam. Eerder die maand was er een dodelijk slachtoffer gevallen bij sloopwerkzaamheden in de fabriek van FrieslandCampina in Leeuwarden. In februari van dat jaar kwam een medewerker van een silo-reinigingsbedrijf om bij Modderman Koek- en Banketfabrieken in Rot-

Geen Nederlands

Onderzoek van de Inspectie SZW - waarin de Arbeidsinspectie, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst en de Inspectie Werk en Inkopen zijn opgegaan - wees uit dat een broodbedrijf waar een werknemer blijvend letsel opliep, geen schriftelijke instructies had voor het opheffen van storingen aan de inpaklijn. De werkgever gaf daarbij als verklaring dat veertig procent van het personeel geen Nederlands kan lezen. De Inspectiedienst meent dat bedrijven er doorgaans te weinig besef van hebben dat er iets extra's geregeld moet worden voor anders-taligen, jongeren en tijdelijke invalkrachten.

sterhaule, nadat er iets mis was gegaan met het masker dat moest voorkomen dat hij bedweld raakte. De incidenten met dodelijke afloop een jaar eerder waren bij Weyl Beef Products in Enschede, waar een medewerker van de technische dienst om het leven kwam tijdens de controle van machines, en bij Vion Retail in Groenlo, waar een medewerkster stikte, waarschijnlijk als gevolg van stikstof uit een lekkend vriesapparaat. In 2009 kwam een medewerker van GTI West Industrie om bij werkzaamheden bij Meneba in Rotterdam toen het dak instortte.

Uit deze incidenten komt het beeld naar voren dat de meest ernstige incidenten gebeuren tijdens de bouw of tijdens reinigings- dan wel inspectiewerkzaamheden. De gewonden vielen bij dergelijke activiteiten, maar ook bij lekkages aan apparatuur, waardoor giftige stoffen konden vrijkomen. In veel gevallen worden werknemers die de giftige stoffen hebben ingeademd voor controle naar het ziekenhuis gebracht, waar ze soms nog enige tijd ter observatie worden gehouden.

Tijdens productie

Gewonden vielen er de afgelopen jaren ook tijdens de productie. Zo raakte vorig jaar bijvoorbeeld bij Vleems Foods in Emmen een medewerker bekneld in een machine. Een jaar eerder verloor een medewerker bij Van der Breggen delen van vingers toen hij zijn hand in de inpakmachine stak om dozen recht te zetten. Het bakkerijbedrijf werd daarvoor afgelopen juli door de rechtbank in Breda veroordeeld tot een boete van 50.000 euro, waarvan 35.000 euro voorwaardelijk, omdat in de fabriek in Tilburg destijds niet veilig genoeg zou zijn gewerkt.

Vleesindustrie

Ook in de vleesindustrie werd onveilig geproduceerd. Bij meer dan de helft van 253 tussen oktober 2009 en januari 2010 be-

zochte slachterijen en vleesverwerkers was iets mis, constateerde de Arbeidsinspectie, sinds dit jaar Inspectie SZW. De branche maakt wel serieus werk van arbo maar afspraken worden in de praktijk vaak niet nageleefd. De meest voorkomende overtreding was het onbeschermd werken met machines en messen. Beschermkappen om snij- en zaagmachines ontbraken vaak en werknemers stonden te dicht op elkaar of gebruikten geen beschermende handschoenen, steekschorten of armbescherming. Werknemers die op beweegbare verhogingen (bordessen) stonden, waren niet altijd beschermd tegen valgevaar. Overigens is de veiligheid voor werknemers in vleessector wel toegenomen. In 2003 was bij driekwart van de slachterijen en vleesverwerkende bedrijven iets mis. In 2005 was dit gedaald tot 61 procent en in 2010 was dat dus verder gedaald tot 54 procent.

Bedrijfscultuur

Uit ander onderzoek van de Inspectiedienst (zie kader) bij kleine bedrijven blijkt dat onveilige situaties vaak samenhangen met de bedrijfscultuur. "Het betreft veelal slordigheden, in combinatie met gemakzucht op de

Stofexplosie

In de eerste helft van 2012 waren er maar liefst drie bedrijfsongevallen door een stofexplosie. Twee keer, in januari en in mei, gebeurde dat bij FrieslandCampina in Lochem en in februari bij Avebe in Ter Apelkanaal.

werkplaats, geen afscherming bij machines met bewegende delen, of geen veiligheidsmaatregelen bij onderhoud van installaties." De Inspectiedienst meent dat voor de houding ten aanzien van kennis en kunde van medewerkers hetzelfde geldt. Medewerkers worden niet op hun gedrag aangesproken. Bovendien is er te weinig kennis van de wettelijke vereisten. "Men ziet de RI&E (Risicoinventarisatie en -evaluatie) als onnodig administratieve ballast en acht het regelen van toezicht niet nodig, omdat de werknemers zelfs wel 'mans' genoeg zijn."

Branden

De meeste bedrijfsongevallen in de voedingsmiddelenbranche zijn echter branden. We tellen er sinds begin 2009 18. De meest recente was eind februari bij laboratorium Dr. A. Verwey in Rotterdam die zou zijn ontstaan in een zuurkast. Eén van de medewerkers moest worden behandeld omdat hij rook had ingeademd. In januari brandde de verpakkingsafdeling bij bakkerij Eklund in Zutphen af. Bij branden lopen werknemers doorgaans geen blijvend letsel op, al kampen medewerkers soms wel met ademhalingsmoeilijkheden. De materiële schade is vaak wel zeer groot. ■

Machineveiligheid

Veel bedrijven nemen na een arbeidsongeval te weinig maatregelen om de veiligheid te verbeteren. Dat concludeert Inspectiedienst SZW uit de inspectie van 438 bedrijven in industrie, bouw, handel en dienstverlening waar eerder een ongeval had plaatsgevonden. Vaak was de veiligheid op de plek van het ongeluk wel verbeterd, maar was de situatie op andere locaties in het bedrijf nog niet op orde.

Er werden 434 overtredingen geconstateerd. Een kwart daarvan had te maken met machineveiligheid, zoals het werken met machines waarvan de bewegende delen niet zijn afgeschermd en het werken met verouderde, slecht onderhouden of niet goedgekeurde machines. Bovendien worden arbeidsmiddelen, gereedschappen of machines gebruikt waarvoor ze niet zijn bedoeld, zoals het tillen van personen met liftkranen of vorkheftrucks. Ook hadden bedrijven vaak de risico's voor de medewerkers onvoldoende in kaart gebracht.

Eén van de onderzochte sectoren is de industrie en daarbinnen is apart gekeken naar de levensmiddelenindustrie. Volgens de Inspectiedienst worden de regels het slechtst nageleefd bij producenten van koek en snoep, brood- en banketbakkerijen en fabrikanten van kant-en-klaarmaaltijden. Bij 21 van de 26 geïnspecteerde bedrijven in de voedingsmiddelenindustrie (81 procent) moest handhavend worden opgetreden.